

»izveštavali« ili »obaveštavali Portu o radu patrijarha Gavrila za sve vrijeme njegovog bavljenja u Moskvi«. Isto bi tako trebalo mnogo objektivnije i točnije dokumentirati ono često općenje brojnih episkopa 16. i 17. vijeka i njihovo lično dolaženje u Rim, koje se nipošto dovoljno ne objašnjava samo skupljanjem milostinje, kako to kaže pisac na str. 28. i 29.

Značajno je što u ovoj povijesti upada u oči, da vrlo pristrano i manjkavo obrađuje historijat unije u našim krajevima. Čitav taj pokret prikazuje kao prisilno unijaćenje pod pritiskom Austrije. Napadno je da nije smatrao za vrijedno ni da spomene djelovanje neumornog apostola unije i prvog sjedinjenog vladike, Sime Vratanje. A što da kažemo o tendencijoznom prikazivanju tobožnje »obrane pravoslavlja« po Arseniju Crnojeviću, na čiji mig je Sime Kordić sa svojom svitom opljačkao manastire u Lepavini i u Marči, a napokon ovaj potonji bio je od pravoslavaca spaljen.

Ovakvim i sličnim netočnostima vrvi Marjanovićeve povijest srpske crkve i na mnogim drugim mjestima. Osim toga imade sva sila različitih štamparskih pogriješaka. Primjera radi napominjemo samo, da na jednom mjestu str. 3. zove sv. Jovana »Bigirski«, na drugom str. 5. »Bigorski«, na trećem str. 7. »Bogorski«, a na četvrtom str. 27. »Bigarski«. Neka se sada čitalac snađe, koji je naziv ispravan!

Dr J. Oberški.

Spomenica kalendar grkokatolika križevačke biskupije za god. 1932. Uredio dr. Janko Šimrak, univerzitetski profesor i kanonik križevačkog kapetola. Tisak Narodne prosvjete u Zagrebu, 8° — 300 str. cij. Din 45.—

Već je prošle godine svratila na sebe pažnju Spomenica kalendar za grkokatolike svojim biranim sadržajem, napose dragocjenim historijskim člancima u kojima je prikazana povijest križevačke biskupije. No ove godine prigodom proslave 250-godišnjice osnutka grkokatoličkog sjemeništa u Zagrebu upravo nas je neobično ugodno iznenadila i svojim opsegom i svojim biranim sadržajem, tako da je uistinu dostojna jubilarne proslave, koju ove godine proslavljuje čitava križevačka biskupija. Tu su okupljene radnje od najodličnijih pisaca, kao na pr. sveuč. profesora dra Janka Šimraka, zatim samog križevačkog vladike, preuzv. g. dra Dionizija Njaradija, nadalje presvij. g. dra Dane Šajatovića, don Juraja Dulčića, Nikole Popovića, Petra Gvozdanovića, dra Janka Kalaja, Spiridiona Petranovića, o. dra I. Višoševića, Jure Pavića, te učiteljice Kristine Peris. Svatko od njih iznio je odabrano biserje da ovom svečanom prigodom »Spomenica« izade što ljepše opremljena, kako se dolikuje jubilarnoj slavi.

Ponajprije tu se nalazi opsežni historijski prikaz postanka i razvitka grkokatoličkog sjemeništa u Zagrebu iz stručnog historijskog pera dra Šimraka. Već sam taj prikaz obuhvata punih 160 stranica, te dokumentarno, na osnovu prvih vrela, ocrtava sav život i rad sjemeništa i sve njegove borbe za život opstanak, sve do najnovijeg vremena. Vrlo je aktuelan i precizno obrađen članak preuzv. g. biskupa dra Njaradija o Crkvi, gdje laganim i popularnim stilom na osnovu evandeoskih događaja izlaže postanak i uredenje Crkve po samom Isusu Kristu. Dr. Dane Šajatović donosi zanimljiv i aktuelan članak o alkoholizmu kao najvećem neprijatelju ljudskog roda. Interesantan je historijski članak o grkokatoličkoj crkvi sv.

Venerande na Hvaru, iz pera don Jure Dulčića. Dalje slijedi informativni članak od Nikole Popovića, povijest Hrvata Žumberčana u Cleveland, Ohio. Petar Gvozdanić donosi beletristički člančić »Žumberačka idila«. Krasna je popularno pisana historijska radnja dra Janka Kalaja: »Život i rad sv. braće Ćirila i Metodija«, u kojoj se predočuju sv. braća kao predivni uzori svetoga kršćanskog života i kao najveći apostoli kršćanske vjere među slavenskim narodima. Jednako su pobudni članci o. I. Višoševića o životu sv. Vasilija prigodom 1600-godišnjice ovoga velikog crkvenog učitelja. Dolaze napokon informativno poučni članci: »Stolna crkva s biskupskim dvorom u Križevcima«, od Spire Petranovića, zatim »Naši grkokatolici Rusini« od Jure Pavića, »Žumberačka narodna nošnja i naš vez«, te napokon duboko čuvstveni prikaz života dvojice svećenika pokojnika, dra Nikole Erdelija i Ilije Malića, iz pera učiteljice Kristine Peris. Kalendar donosi mnoštvo ilustracija, koje mu podaju još veću zanimivost i privlačivost. Uopće je u tom kalendaru spojeno poučno i korisno sa lijepim i plemenitim tako, da će svatko u njem naći obilje duševne hrane, a naročito vjernici grkokatoličkog obreda svih staleža i slojeva. Knjigu najtoplije preporučujemo, tim više, što je čista dobit od nje namijenjena za grkokatoličko sjemenište.

Dr J. Oberški.

Spomenica o 250-godišnjici grkokatoličkog sjemeništa u Zagrebu (1681—1931), napisao dr Janko Šimrak, 8°—160, tiskom Narodne Prosvjete u Zagrebu, cij. Din 45

Ovo je naučno-historijska studija priznatog i zaslužnog znanstvenog trudbenika na području povijesti unije kod nas, koju je objelodanio prigodom proslave jubileja 250-godišnjice grkokatoličkog sjemeništa u Zagrebu, izlučivši je iz spomenice kao posebnu štampanu knjigu. Na osnovu opsežnog arhivalnog studija prikazana je detaljna povijest osnutka i djelovanja ovog zavoda od njegova početka pa sve do danas. Ovo je prvi ovako opsežni i iscrpivi historijski prikaz toga važnoga i znamenitog zavoda kod nas. -- Zavod je osnovan s mnogim naporima i teškim žrtvama, a s vremenom je i proširen i sve modernije uređen prema prilikama i zahtjevima vremena. Danas je to uzoran odgojni zavod za odgoj svećeničkog i intelektualnog pomlatka grkokatoličke biskupije, koji u svakom pogledu stoji na potpunoj visini sa drugim sličnim zavodima. Ovo djelo dra Šimraka dragocien je historijski prilog za našu domaću crkvenu historiju. Djelo najtoplije preporučujemo.

Dr J. Oberški.

Uredništvo je primilo:

Stöckerl Dr Joh.: Generalregister za Band 1—61 der Bibliothek der Kirchenväter. Verlag Kösel-Pustet, München 1931 8°, VII + 366 str.

Marjanović Dr Čeda: Pitanje o religiozno-moralnom obrazovanju u našim srednjim školama. Biblioteka savremenih relig.moralnih pitanja knj. 30/31. Beograd 1931. 8°, str. 79.

Bopp Linus: Wir sind die Zeit. Zur kathol. Zeit-Menschen und Lebenskunde. 8°, (VIII + 198) Freiburg i. B. 1931 Herder, kart. M. 4.40.